

ŠAKE PUNE OBLAKA

PARTICIPATIVNE RADIONICE ČITANJA U UČENIČKIM DOMOVIMA

METODOLOŠKI ALAT

Poštovane profesorice, pedagozi, odgojiteljice, učitelji, edukatorice,

pred vama je metodološki alat nastao na temelju radionica čitanja u učeničkim domovima, čiji je cilj ponuditi novi, drugačiji, multi i interdisciplinarni pristup popularizaciji čitanja kod mladih. Recentno istraživanje obrazovnih aspiracija mladih u Hrvatskoj još je jednom potvrdilo da mladi čitaju rijetko i nevoljko. Zazivaju se stoga “radikalne promjene u sustavu odgoja i obrazovanja te vrlo aktivn[a] promocij[a] različitih oblika čitanja”¹. Nama, kulturnim radnicama iz udruge BLOK, kao inicijatoricama ovog alata i projekta kojeg je dio, čini se da takvi apeli upozoravaju na ono što i same smatramo izrazito važnim: nije dovoljno samo tražiti veće brojke, više *progutanih slova*, već i inzistirati na pitanjima što se, a napose *kako* čita. Čitanje s razumijevanjem, kritičko čitanje, čitanje koje inspirira na daljnje stvaranje — prema tome želimo ići uz pomoć ovog alata. Pozivamo vas da ga i pročitate upravo tako, s razumijevanjem, kritički i kreativno.

¹ COBRAS / Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene, projektni tim: Boris Jokić, Zrinka Ristić Dedić, Inja Erceg, Iva Košutić, Gordana Kuterovac Jagodić, Iris Marušić, Jelena Matić Bojić i Josip Šabić, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, siječanj 2019.

Program “Šake pune oblaka: participativne radionice čitanja u učeničkim domovima” osmislila je i provela, zajedno s vanjskim suradnicama, udruga BLOK — Lokalna baza za osvježavanje kulture iz Zagreba u periodu od srpnja 2022. do veljače 2023. godine. U želji da promoviramo angažiran i multidisciplinarn pristup čitanju među mladima te radimo na demokratizaciji kulture surađivale smo s tri zagrebačka učenička doma. U Učeničkom domu Dore Pejačević, domu Tehničke škole Zagreb i Učeničkom domu Novi Zagreb provele smo radionice koje su srednjoškolcima približile tri književna djela: *Mladež bez boga* Ödöna von Horvátha, zbirku priča *Radnici i seljaci* Viktora Ivančića te zbirku drama *Šake pune oblaka* Lejle Kalamujić, po kojoj je program i nazvan. Djelima smo pristupili participativno i interdisciplinarno: radionice u svakom od domova objedinile su zajedničko čitanje, raspravu, likovnu interpretaciju djela, susret s piscem ili glumcem te obradu pročitane kroz medij zvuka i digitalne alate. Tekstove je odabrala germanistica i kroatistica Ivana Perica, koja je ujedno i vodila susrete na kojima se kritički raspravljalo o tekstovima. Dizajnerice Nina Bačun i Roberta Bratović iz umjetničke organizacije OAZA vodile su likovne susrete, dok je obradu zvuka osmislila i susrete vodila radiofonistica Ljubica Letinić. Važnu ulogu u provedbi radionica imale su i naše suradnice, zaposlenice učeničkih domova, pedagoginje Ivana Čalić Kovačević i Matea Ćukušić te knjižničarka Iva Grisogono, koje su okupljale učenike i pomagale im u pripremi za radionice.

KONCEPT I STRUKTURA RADIONICE

Radionica poticanja čitanja kroz interdisciplinarni pristup funkcionira kao zaokružena cjelina koja obuhvaća četiri susreta, a na svakom od njih istom se književnom djelu prilazi na drugačiji način, kroz korištenje participativnih i umjetničkih alata.

Susreti obuhvaćaju:

uvodni susret na kojem se diskutira o pročitanoj tekstu (voditelj/i mogu biti osobe koje su studirale komparativnu književnost, kroatistiku, strane jezike i književnosti),

razgovor s autorom teksta ili nekim drugim umjetnikom koji je radio na interpretaciji teksta (u našem slučaju u pitanju je bio glumac u predstavi postavljenoj prema odabranom romanu),

susret posvećen likovnoj interpretaciji djela (voditelji/i mogu biti osobe koje su studirale likovnu akademiju, dizajn ili druge srodne fakultete usmjerene na vizualnu komunikaciju),

susret posvećen obradi teksta kroz zvuk (voditelji/i mogu biti osobe koje se bave *sound artom*, glazbeni i multimedijalni umjetnici, radijski profesionalci, oblikovatelji zvuka).

Radionica koja obuhvaća više medija i formata rada temeljenih na istom predlošku pokazala se kao odlična metoda obrade književnog teksta. Osim što učenici dobivaju slojevitiju sliku književnog djela, kroz program se upoznaju i s različitim umjetničkim alatima kojima mogu obraditi pojedine segmente, teme i motive iz teksta. Osim toga, kontinuitet i raznolikost susreta te rad s više voditelja radionica motiviraju ih da se bolje pripreme, nadoknade propušteno ili ponovno pročitaju tekst s većim interesom. S obzirom na to da program funkcionira kao cjelina te da se svaki susret nadovezuje na prethodni, osobito dobar efekt ima sudjelovanje voditeljica likovne radionice i radionice zvuka na prethodnim susretima. Osim što na taj način upoznaju grupu, motivaciju i razinu predznanja učenika, mogu bolje mapirati najinteresantnije teme koje su iskrsnule u raspravi te bolje osmisliti i fokusirati svoju radionicu. Vrlo važna je i uloga odgajateljica i drugih suradnika iz učeničkih domova, koje su ključne osobe za okupljanje i motiviranje učenika, pomoć u pripremi i podršku u provedbi radionica. Njihovo aktivno sudjelovanje u radionicama, na način da se i same uključe u diskusiju i okušaju u korištenju novih umjetničkih alata, doprinosi dinamici i dobroj atmosferi u grupi. Važno je pritom ipak ostaviti najviše prostora samim učenicima pod vodstvom voditeljica radionica, kako bi se osigurala što intenzivnija participacija, a ne bi se preslikala uobičajena hijerarhija učionice.

KADA I GDJE?

Kao najbolja dinamika susreta pokazala se varijanta u kojoj se susreti održavaju jednom tjedno, tijekom mjesec dana. Potrebno je naći vrijeme koje odgovara rasporedu učenika (primjerice, navečer nakon nastave ili nakon večere u domu), pri čemu treba pripaziti da se ne odabere period u školskoj godini koji se preklapa s periodom ispita. Svaki susret traje minimalno dva školska sata, pri čemu se pokazalo da bi za likovnu radionicu i radionicu zvuka bilo potrebno osigurati više vremena; jedan susret u trajanju od nekoliko sati ili dva susreta.

Kod odabira prostora za radionice idealne su prostorije koje nisu organizirane kao klasične školske učionice, nego više nalikuju dnevnom boravku (slobodni raspored elemenata namještaja), s jednim većim stolom na kojem se može raditi. Takva organizacija prostora omogućuje učenicima da sjede u krugu zajedno s voditeljima radionica i odgajateljima, osjećaju se opuštenije nego u školskoj klupi te aktivnije i kreativnije sudjeluju.

1. UVODNI SUSRET: DISKUSIJA O KNJIŽEVNOM TEKSTU

voditeljica: Ivana Perica, profesorica hrvatskog jezika i književnosti i njemačkog jezika i književnosti

Problemski pristup književnom tekstu presudan je za zadobivanje pažnje svih kojima se upućuje *nagovor na čitanje* i zato on čini temelj pristupa književnom djelu. Pri analizi književnih tekstova fokus je na:

1. **participativnoj metodi**, što podrazumijeva poticanje polaznika radionica na njihovu podjednaku uključenost, ali i obrtanje tradicionalnog odnosa „učitelj“ (voditelj radionice, posjedovatelj znanja) – „učenik“ (pasivni polaznik radionice, primatelj znanja). Uloga voditeljice radionice shvaća se kao organizator procesa zajedničkog rada i čitanja/učenja/rasprave, a uloga polaznika radionice kao autonomni sudionik i ravnopravni akter u kreiranju programa i raspravi;

2. **problemskom pristupu tekstu**, kakav je zastupljen na (kvalitetnijim) sveučilišnim seminarima, ali je izostavljen u planovima i programima obveznog školovanja, napose u pristupu književnom tekstu;

3. **promicanju tolerancije, suzbijanju ksenofobije i rodne diskriminacije**. Odabrani su naslovi pomoću kojih će se problematizirati niz gorućih društveno-političkih tema: rodne, nacionalne i ine manjine kao društveni subjekti, književnoteorijsko kodiranje identitetskih pozicija, odnos rascjepkanih identiteta i univerzalija poput „čovjek“, političko-emancipacijski potencijal književnog teksta;

4. **samostalnom otkrivanju, zaključivanju, predstavljanju vlastitih zaključaka i raspravi**.

KOMENTARI I PRIJEDLOZI

Za diskusiju o tekstu dovoljno je trajanje radionice od jednog i pol do dva sata.

Na ovaj način mogu se obrađivati književni klasici i suvremena književnost, djela iz školske lektire, ali i drugi naslovi, a poželjno je da je riječ o kraćim formama čije čitanje učenicima neće oduzeti previše vremena i koje ih neće odbiti već samim svojim opsegom. Osim kratkih proznih formi, to mogu biti i poezija i dramska djela, koja se kroz ovakve radionice itekako mogu učiniti zanimljivima. Korisno je uzeti u obzir i autore ne samo iz Hrvatske, već iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, kako bi se učenike potaklo na širenje vidika.

Kako bi se učenike i učenice motiviralo za angažiranije sudjelovanje od samog početka, može im se prije same radionice, dok čitaju tekst, putem online kanala i društvenih mreža koje najviše koriste (npr. WhatsApp grupe) poslati *teasere* odnosno likovne, video i audio materijale koji su im razumljivi i upečatljivi i koji će ih isprovocirati da dođu na radionicu već zainteresirani za temu.

Prije susreta korisno je poslati polaznicima pitanja za pripremu, međutim s obzirom na to da motivacija da se pripreme za radionicu i razina znanja pojedinih učenika i učenica jako variraju, treba imati spremno nekoliko scenarija koji se mogu koristiti i prilagoditi pojedinoj situaciji. Recimo, bolje je dalje razrađivati temu koju su učenici sami otvorili i za koju su se zainteresirali, nego forsirati da se prokomentiraju sve unaprijed pripremljene teme, osobito ako one kod učenika i učenica ne izazivaju nikakvu reakciju i volju za razgovorom.

KLJUČNO JE DA UČENICE NAUČE DA...

KNJIŽEVNO DJELO NIJE „SVETA KRAVA“: OPASKA DA JE DJELO DOSADNO ILI NAM SE NE SVIĐA ODLIČAN JE UVOD U RASPRAVU.

UMJETNOST JE TU DA OTVARA PITANJA I PROGOVARA O PROBLEMIMA: ONA NAS OSNAŽUJE DA GOVORIMO O STVARIMA KOJE MOGU BITI NELAGODNE I NE MOŽEMO IH IGNORIRATI;

KNJIŽEVNO DJELO ODREĐENO JE VREMENOM I PROSTOROM U KOJEM NASTAJE I POZICIJOM ONOG TKO GA PIŠE: VAŽNO JE RAZGOVARATI O ONIM ASPEKTIMA DJELA KOJI SU DANAS PREVAŽIDENI I VAŽNOSTI KOJU POJEDINO DJELO UOPĆE MOŽE IMATI U DANAŠNJEM KONTEKSTU.

2. DRUGI SUSRET: GOSTOVANJE PISCA ILI GLUMCA

Mnogi od nas pamte susrete s dječjim književnicima iz osnovnoškolskih dana, no koliko smo u srednjoškolskoj dobi imali prilike razgovarati sa suvremenim autorima? U našem smo programu isplanirali sudjelovanje književnika, Viktora Ivančića i Lejle Kalamujić, a u slučaju u kojem se radilo o preminulom autoru, pozvali smo glumca Ivana Pašalića koji je igrao u suvremenoj kazališnoj adaptaciji romana *Mladež bez boga*. Ova gostovanja pokazala su se jako važnima i uspješnima u sva tri doma. S jedne strane, većina učenika prethodno nije imala puno prilika da se upozna i razgovara s književnikom ili glumcem pa ih se samo to iskustvo susreta snažno dojmilo. S druge strane, susret je omogućio razgovor o temama iz teksta iz perspektive njihovih autora odnosno izvođača, što je unijelo novu dimenziju i navelo učenike da propitaju neka prethodna mišljenja, ali i otvorio temu književnika i glumca kao zanimanja, odnosno općenito umjetničkog rada, od pitanja radnih uvjeta, obrazovanja do potrebe za društvenim angažmanom kroz umjetničke alate, što se pokazalo osobito inspirativnim. Primjerice, razgovor s Viktorom Ivančićem je nekima od polaznika radionica u Učeničkom domu Novi Zagreb, koji prethodno nisu favorizirali tekst, rasvijetlio nove dimenzije teksta i naveo ih da ga ponovno pročitaju.

KOMENTARI I PRIJEDLOZI

Dobro bi bilo da razgovor s piscem ili glumcem slijedi nakon uvodne diskusije, a prethodi likovnoj radionici i radionici zvuka. Na taj način učenici na umjetničke radionice dolaze sa širim i dubljim uvidima u tekst. S druge strane, radionice se mogu organizirati tako da susret s piscem ili glumcem slijedi nakon likovne radionice. U tom slučaju učenici mogu svoje likovne radove predstaviti piscu ili glumcu, što daje dodatnu zanimljivost i perspektivu razgovoru jer ih stavlja u autorsku poziciju.

Dodatno, učenike i učenice se može pokušati motivirati da sami preuzmu ulogu moderatora razgovora s piscem ili glumcem, ali uz suptilnu asistenciju voditeljica susreta.

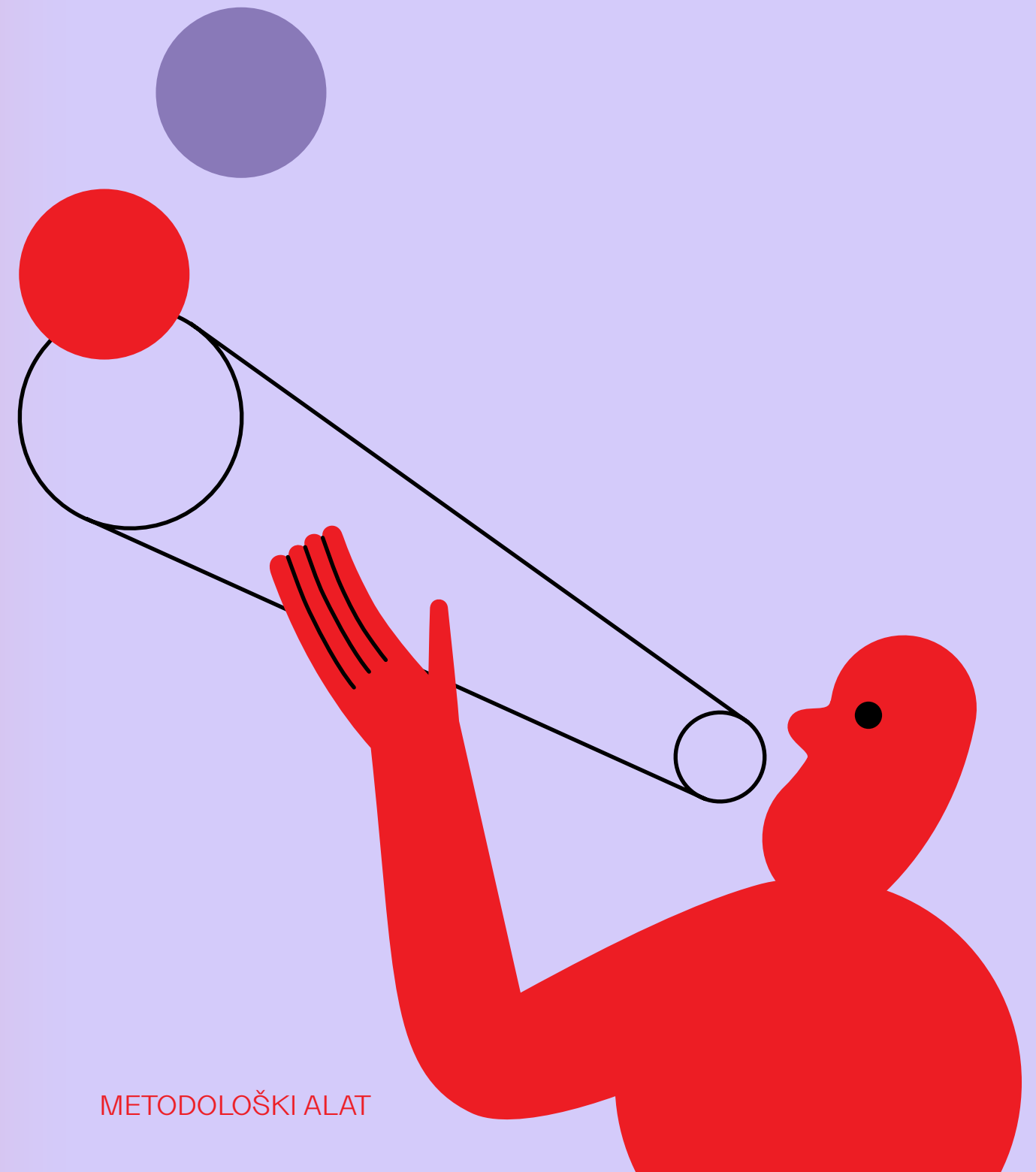
U slučaju djela čiji autori više nisu živi, opcije nisu samo glumci, već i redatelji ili dramaturzi koji su radili na kazališnim adaptacijama, a za obradu na radionici može se odabrati i djelo koje upravo igra u gradskom kazalištu. Sve to vrijedi i za eventualnu filmsku adaptaciju djela. Druga mogućnost je pozvati književnike i književnice koji danas stvaraju, a na njih su određeno djelo ili opus izvršili presudan utjecaj.

KLJUČNO JE DA UČENICI NAUČE DA...

UMJETNIK JE BIĆE OD KRV I MESA, KOJE MORA PLATITI RAČUN ZA GRIJANJE, A NEKAD JE ISTO IŠLO U ŠKOLU I MRZILO LEKTIRU;

KNJIŽEVNICI GRIJEŠE: NIJE SVE ŠTO NAPIŠU JEDNAKO VRIJEDNO I KVALITETNO, A PISANJE JE VJEŠTINA KOJA SE UČI;

AUTOR I PRIPOVJEDAČ NISU ISTA OSOBA: AUTOR SE MOŽE NE SLAGATI SA SVOJIM PRIPOVJEDAČEM I LIKOVIMA, ALI JE ODGOVORAN ZA PORUKE KOJE NJEGOVA DJELA ŠALJU.

3. LIKOVNI SUSRET: OBRADA KNJIŽEVNOG TEKSTA LIKOVNIM ALATIMA

voditeljice: Nina Bačun i Roberta Bratović, dizajnerice

Problemski, kritički pristup zadanoj temi — mediju knjige — koji se prebacuje u likovni medij, važan je jer potiče sudionike da kreativno razmišljaju o načinu prijenosa informacija iz jednog medija u drugi, pri čemu je od ključne važnosti jasno razumjeti koja se točno informacija prenosi i kome je ta informacija namijenjena. Pri likovnoj obradi književnih tekstova važni su:

1. jasno razumijevanje književnog teksta i odabir informacije koja se želi prenijeti u likovni medij,

2. učenje načina gledanja odnosno obraćanje pozornosti na zakonitosti vizualnih prikaza, kako bi se učenicima skrenula pozornost na činjenicu da slike koje gledamo utječu na formiranje mišljenja (primjerice, prikazi žene u reklamnoj industriji na poimanje toga što znači biti žena), te ih u vlastitom kreativnom radu, uz usmjeravanje voditelja radionice, poticati na razbijanje stereotipnih likovnih prikaza.

Likovna obrada književnih tekstova može se izvoditi samostalno i grupno:

U samostalnom radu je uloga voditelja radionice ta da primijeti senzibilitet svakog sudionika ponaosob i usmjerava ga u odnosu na zapaženo.

Pri grupnom radu važno je podijeliti zadatke unutar grupe, čime se učenicima osvještava koliko različitih tipova rada podrazumijeva izrada likovnog djela, potiče se timski rad i sudjelovanje onih učenika kojima likovno izražavanje nije blisko.

Nakon sat ili dva kreativnog rada slijedi završni dio susreta:

Javna analiza i razgovor s učenicima o nastalim radovima ključni su kako bi se gradivo primilo i kritički razmotrilo jer je bez tog segmenta teško razumjeti što su učenici usvojili. Također, važno je učenike poticati na razgovor i međusobnu analizu radova: nakon autora, neka rad komentiraju drugi učenici, a tek onda pedagog, profesor i/ili voditelj/i radionice, koji će prvo istaknuti ono što je dobro u radu, a onda mjesta koja se mogu popraviti.

Tehnika kolaža, koju smo koristile u okviru radionica, posebno je zahvalna metoda rada iz nekoliko razloga:

1. ne zahtijeva uvježbanu ruku i poznavanje medija kao u slučaju grafičkih i slikarskih tehnika te umanjuje ili sasvim briše razliku između učenika vještih u crtanju i onih koji to nisu;

2. omogućava učenicima rad s raznolikim materijalima koji su sami po sebi zanimljivo polazište za razgovor i analizu vizualnog jezika koji nas okružuje (savjetujemo pripremiti raznovrsnu štampu, modne časopise, prirodoslovne i putopisne, usmjerene na zdrav život, slavne osobne itd., a mogu se koristiti i reprodukcije umjetničkih djela, isprintani materijali preuzeti s interneta i sl.);

3. omogućava jednostavnu organizaciju grupnog rada — učenici mogu zajedno osmisliti koncept, pri čemu jedan može rezati, drugi lijepiti, a treći slagati, te se tako i oni manje senzibilizirani za likovnost lakše uključuju — a u slučaju i samostalnog i grupnog rada učenici međusobno razmjenjuju izreske te pomažu jedni drugima.

KOMENTARI I PRIJEDLOZI

Kratke književne forme, ako se obrađuju na likovnim radionicama, zahtijevaju jednostavnije tehnike. Pod "jednostavnijim" se misli na one tehnike koje je moguće izvesti u zadanom vremenu, što ponekad ograničava slobodu izraza. U suprotnom se riskira nedovršavanje rada.

Unutar zadane tehnike potrebno je unaprijed zadati jasne parametre njenog korištenja, osim ukoliko nije riječ o kombiniranoj tehnici unutar koje je sve dozvoljeno. Također je potrebno uvesti učenike u mogućnosti medija s kojim se radi pomoću raznovrsnih primjera.

Zanimljiv zadatak za likovnu obradu književnog teksta, kako se pokazalo i na našoj radionici, jest izrada alternativne naslovnice knjige ili plakata za film odnosno predstavu napravljenu po knjizi. U tom slučaju, prije izrade vlastitih radova, učenike se može potaknuti da najprije zajednički kritički razgovaraju o postojećoj naslovnici ili posteru.

KLJUČNO JE DA UČENICI NAUČE DA...

SVATKO TKO ŽELI MOŽE SE LIKOVNO IZRAZITI, PRONAĆI LIKOVNU TEHNIKU KOJA MU ODGOVARA I EKSPERIMENTIRATI BEZ STRAHA;

IAKO SE NEKAD TAKO NE ČINI, I LIKOVNO IZRAŽAVANJE IMA SVOJE ZAKONITOSTI, BUDUĆI DA ŽIVIMO U VREMENU HEGEMONIJE OKA, U KOJEM SMO OKRUŽENI SLIKAMA, VAŽNO JE UČITI O NJIMA;

REZANJE, LIJEPLJENJE, CRTANJE, SLIKANJE I DRUGI OBLICI KREATIVNOG IZRAŽAVANJA NISU GUBLJENJE VREMENA, NEGO SU ZDRAVI I KORISNI. ISTOVREMENO DJELUJU OPUŠTAJUĆE I RAZVIJAJU KREATIVAN NAČIN PROMIŠLJANJA (KAD NEKU LEKOIJU NE MOŽEŠ ZAPAMTITI, PROBAJ JE NAČRTATI).

4. SUSRET POSVEĆEN OBRADI KNJIŽEVNOG TEKSTA KROZ ZVUK

voditeljica: Ljubica Letinić, autorica radijskih eksperimentalnih i dokumentarnih emisija i audio-knjiga

Dok se dio učenika u prethodnoj nastavi ipak imao prilike susresti s nekim dječjim piscem ili okušati u likovnim radionicama, rad s medijem zvuka, od susreta s profesionalnom opremom za slušanje i snimanje do vježbi razgovijetnog čitanja za većinu je učenika bilo prvo takvo iskustvo. Radionica je izazvala iznimno pozitivne reakcije te jako angažirala sve učenike. Za prevođenje književnog teksta u medij zvuka važno je znati:

1. osjetilni doživljaj teksta presudan je za transponiranje dojma književnog djela u medij zvuka;

2. proces prikupljanja zvukova potiče maštu i kreativno izražavanje, glazbeno stvaralaštvo, osluškivanje akustike prostora koji se koriste za stvaranje zvučnih efekata;

3. kritičko razumijevanje književnog teksta temeljno je za odabir fragmenata i njihovu interpretaciju kroz razgovijetno čitanje i dramsku izvedbu.

Za provedbu susreta koristili smo dva profesionalna snimača, jedan mikrofoni i slušalice, a po potrebi može se izvoditi i sa snimačima na mobitelu.

Sastojao se od dva segmenta:

vježba "ispovjedaonica": izdvojeno vrijeme na izoliranom mjestu za učeničke dojmove o procesu rada. Zadatak je bio da oblikovanu misao o cjelokupnom procesu i pristupu književnom djelu zabilježe kao audio zapis. Za vježbu je potrebna manja izdvojena prostorija u kojoj se sudionici mogu osamiti. Važno je da u nju ne dopire mnogo vanjske buke, a što je u njoj više površina i materijala koji lome i upijaju zvuk (drveni i tapetirani namještaj, zavjese, tepih), to bolje.

praktični dio: sastoji se u tome da proizvedemo zvučne materijale za kratku formu koja bi u mediju zvuka predočila opći ugođaj teksta ili pak kroz istaknute narativne elemente teksta izdvojila njegove ambлематске тоčke. Za proizvodnju zvučnog materijala mogu se, osim glazbenih instrumenata, koristiti i razni predmeti kojima se može proizvesti specifičan zvuk, buka, šuštanje, udarci, jeka, žamor itd. (papiri, kutijice, loptice, ključevi, školski pribor, čak i prazne vrećice čipsa).

KOMENTARI I PRIJEDLOZI

Ako je moguće, voditelj radionice naknadno montira zvučne zapise u kratku vinjetu (ili više njih), a ukoliko za to postoji mogućnost, dio montaže se može odraditi i na radionici, kako bi se učenici upoznali s korištenjem softvera za obradu zvuka.

Iako su u svim domovima polaznici pozitivno reagirali na rad sa zvukom, potrebno je više vremena za kompletan pristup. Korisno je predočiti im kreativne mogućnosti medija kroz kratko uvodno predavanje i slušanje primjera. To učenicima otvara spoznaju o kreativnim mogućnostima medija i tako širi dijapazon rješenja za njihov odgovor na tekst kroz medij zvuka.

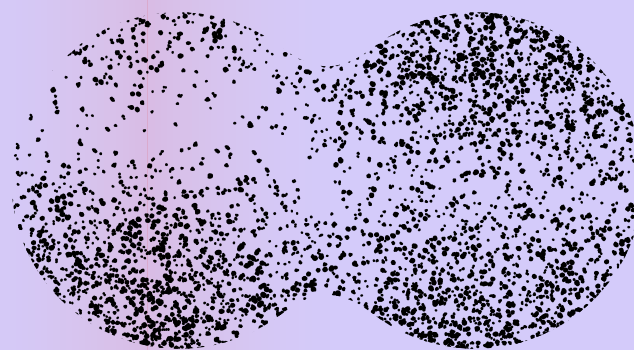
Većina se učenika nema priliku susresti s profesionalnom opremom za snimanje i reprodukciju zvuka pa duža radionica može biti dobra prilika za taj tip osnovne edukacije.

KLJUČNO JE DA UČENICI NAUČE DA...

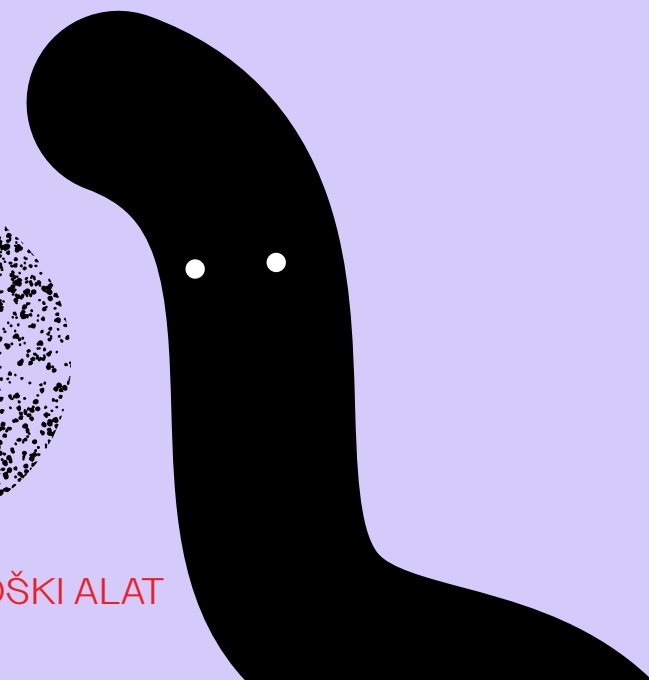
NEMAMO LI INTERES ILI MOGUĆNOST ZA BAVLJENJE GLAZBOM, TO NE ZNAČI DA SE NE MOŽEMO NA KREATIVAN NAČIN BAVITI ZVUKOM: POSTOJI UMJETNOST ZVUKA, *SOUND ART*, KOJA KAO SVOJ MEDIJ KORISTI PRVENSTVENO ZVUK, A MOŽE (ALI I NE MORA) KORISTITI I GLAZBU I GOVOR;

VEĆ I SA SNIMAČEM NA MOBITELU I BESPLATNIM SOFTVEROM ZA OBRADU ZVUKA MOŽEMO KREIRATI PRVE ZVUČNE RADOVE, U NEKOLIKO MINUTA ZVUKA DOČARATI ATMOSFERU POVRATKA KUĆI IZ IZLASKA, ODLASKA NA PLAŽU ILI KIŠNOG JUTRA;

KNJIGA NIJE NIŠTA UZVIŠENO I STRAŠNO, ONA JE JEDAN MOGUĆI MEDIJ KOJIM SE PRENOSI PORUKA, ATMOSFERA, PRIČA, *VOICE MESSAGE* IZ VREMENA KAD NIJE BILO MOGUĆE SNIMITI *VOICE MESSAGE*.

METODOLOŠKI ALAT

SVAKI DIO OVOG PRIRUČNIKA MOŽE SE KOPIRATI I DIJELITI U NEKOMERCIJALNE SVRHE, A SVAKO KORIŠTENJE U NJEMU IZNESENIH IDEJA JE DOBRODOŠLO!

NOSITELJ PROJEKTA

BLOK — Lokalna baza za osvježavanje kulture

VODITELJICA PROJEKTA

Dunja Kučinac

KOORDINATORICE RADIONICA

Ana Kutleša i Vesna Vuković

VODITELJICE RADIONICA

Ivana Perica,

Nina Bačun i Roberta Bratović (kolektiv OAZA),

Ljubica Letinić

SURADNICE

Ivana Čalić Kovačević (Učenički dom Dore Pejačević),

Matea Ćukušić (Učenički dom Novi Zagreb),

Iva Grisogono (knjižnica Tehničke škole Zagreb)

AUTORICE METODOLOŠKOG ALATA

Ivana Perica, Nina Bačun i Roberta Bratović,

Ljubica Letinić, Ana Kutleša, Dunja Kučinac

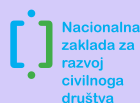
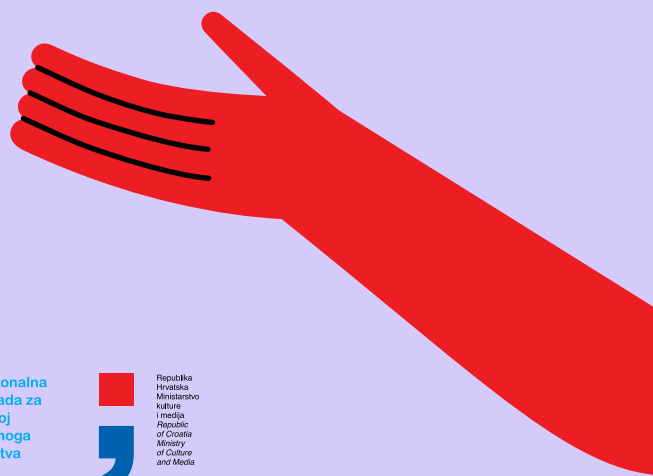
DIZAJN

Nina Bačun i Roberta Bratović

ILUSTRACIJA

Ana Kovačić

ZAGREB, VELJAČA 2023.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj ovog materijala je isključiva odgovornost udruge BLOK — Lokalna baza za osvježavanje kulture. Ukupna vrijednost projekta iznosi 353.500,00 kuna. Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda u ukupnom iznosu od 300.475,00 kuna.